

бібліотечних, організації його централізованої обробки, наукового опрацювання академічними науковими установами, відповідними аналітичними структурами держави.

Завідувач відділу НБУВ, доктор політичних наук **М. Б. Закіров** наголосив на значенні вивчення стратегічних комунікацій. На думку вченого, це один із найперспективніших напрямів наукового пошуку, оскільки інформаційний обмін є необхідною і обов'язковою умовою ефективного функціонування суспільства. Зазначалося, що стратегічні комунікації мають на меті створення ефективної системи попередження і протидії деструктивним інформаційним впливам. Подальше наукове осмислення вже накопиченого досвіду розвитку стратегічних комунікацій у світі слугуватиме основою формування вітчизняних теоретичних підходів, сприятиме створенню ефективної системи практичної реалізації стратегічних комунікацій в Україні.

Питанням стратегічних комунікацій у сфері економіки як інформаційно-аналітичним механізмам реалізації найважливіших загальнонаціональних планів, програм і заходів, спрямованих на розвиток економіки, які ініціюються, координуються та регулюються органами державної влади і управління присвятив свою доповідь старший науковий співробітник НБУВ, кандидат економічних наук **С. П. Кулицький**.

Проблеми історичної пам'яті різних соціальних груп, зокрема уразливих стосовно пропагандистських впливів сегментів українського суспільства, що пов'язано із несприйняттям переосмислення історичного минулого, образу свого народу знайшли своє відображення у доповіді директора ФПУ НБУВ, кандидата політичних наук **С. В. Полтавця**.

Старший науковий співробітник НБУВ, кандидат філософських наук **О. А. Аулін** зосередився на актуальних проблемах розвитку міжнародних інформаційних комунікацій, а саме на ролі вітчизняних бібліотечних установ у розбудові українсько-турецьких інформаційних комунікацій у сучасних умовах. Було наголошено на тому, що в разі підвищення рівня системності, комплексності використання інформаційно-бібліотечних ресурсів, а також застосування інноваційних підходів, можна очікувати позитивних результатів, зокрема у сприянні уповноваженим державним органам України в їх діяльності, спрямованій на подальший розвиток й зростання двосторонніх відносин з Туреччиною.

На секції також обговорювалися актуальні питання впровадження в бібліотечну практику інноваційних технологій; інформаційно-аналітичного супроводу реформування наукової сфери; ролі бібліотечного сектора у розвитку міжнародних стратегічних комунікацій, а також різні аспекти діяльності інформаційно-аналітичних підрозділів національних бібліотек, зокрема електронного інформаційно-аналітичного супроводу регіональних владних та самоврядних структур, діяльності бібліотечного сегмента інтернет-середовища в процесі реалізації культурно-освітніх практик сучасної бібліотеки.

Сучасна бібліотечно-інформаційна термінологія

У засіданні секції «Сучасна бібліотечно-інформаційна термінологія» взяли участь понад 30 представників провідних бібліотек, наукових установ, вищих навчальних закладів України, зокрема: Інституту української мови НАН України, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого, Державної науково-технічної бібліотеки України, Національної історичної бібліотеки України, Національної бібліотеки України для дітей, Національної наукової медичної бібліотеки України, Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухом-

Було розглянуто комплекс проблем, пов'язаних з трансформацією комунікаційної діяльності бібліотек у сучасному інформаційному просторі; інформаційно-комунікаційною діяльністю бібліотек у форматі суспільно-державних запитів; особливостями представлення бібліотек у блогосфері та соціальних медіа як дієвих засобів комунікації з користувачем та ін.

Учасники засідання, обговоривши і схваливши загалом Проект рекомендацій до заключного документа конференції, висловили низку пропозицій:

1. Розвиток стратегічних комунікацій в умовах інформаційного протистояння спонукає до вироблення ефективних засобів реагування на акти інформаційної агресії, якого можна досягти за рахунок організації якісного аналізу інформаційних процесів і прогнозування нових загроз, враховуючи особливості процесу комунікації, а саме, своєрідність аудиторії та охоплення відповідної території. Значення бібліотек як суб'єкта системи стратегічних комунікацій можна посилити через ефективне поєднання діяльності щодо введення в суспільний обіг найактуальніших для сучасного розвитку матеріалів з фондів бібліотек і розроблення та запровадження науково-інформаційними центрами інструментарію з налагодження корпоративної взаємодії з органами влади всіх рівнів, громадськими організаціями та засобами масової комунікації.

2. Враховуючи важливу роль аналітичного супроводу стратегічних комунікацій, ініціювати налагодження міжвідомчої взаємодії інформаційних та аналітичних структур, зокрема бібліотечного сектора шляхом запровадження сучасних дієвих комунікаційних механізмів із залученням представників громадськості, експертного середовища для вироблення консенсусного підходу до формування публічної політики на етапах визначення та деталізації суспільної проблеми, обговорення альтернативних рішень її розв'язання, оцінки результативності такого підходу.

3. З огляду на сучасні тенденції суспільної цифровізації, зростаючі потреби користувачів бібліотеки у синтезованих, тематичних, мультимедійних матеріалах, активізувати науковий супровід запровадження онлайн сервісів для обслуговування користувачів бібліотеки.

4. Констатуємо стрімке зростання аудиторії, що користується мобільними пристроями, сприяти створенню системи мобільних бібліотечних послуг, а саме, спеціальної версії сайту, адаптованої для мобільних пристроїв; активізації впровадження в процес бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів QR-кодів, мобільних застосунків для базових операційних систем Android та iOS.

Наталія Іванова,

кандидат історичних наук, зав. відділу НБУВ

Леонід Чуприна,

кандидат наук із соціальних комунікацій, зав. відділу НБУВ

линського, Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національної музичної академії України, Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Книжкової палати України ім. Івана Федорова, Київського національного університету культури і мистецтв, Науково-технічної бібліотеки Національного авіаційного університету, Наукової бібліотеки Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана.

Інформаційна (комп'ютерна) революція спричинила значні

зрушення у традиційній бібліотечно-інформаційній терміносистемі. Суттєві зміни, зокрема, використання численних запозичень з англійської мови, потребують серйозної уваги фахівців галузі. Окрім цього належного опрацювання вимагають й інші аспекти роботи бібліотеки з термінологією: укладання списків предметних рубрик та формування назв ділень бібліотечно-бібліографічної класифікації, особливо нині, після введення нового правопису; стандартизація термінології; її використання при підготовці бібліотечних і бібліотекознавчих текстів: інструктивно-методичних матеріалів, статей, монографій, підручників.

Усі ці питання були передбачені програмою роботи секції. Доповідь керівника групи наукової термінології Інституту української мови НАН України, кандидата філологічних наук **Л. В. Туровської** «Академічне термінознавство: ретроспекція та перспективи розвитку» була присвячена загальним питанням розвитку українського термінознавства. Доповідка зупинилася на участі видатних науковців, зокрема співробітників установ Академії наук, у роботі термінологічних комісій упродовж 1917–1921 рр. Вона звернула увагу присутніх на роботу Бюро народної термінології в Інституті української наукової мови у 20-х роках ХХ ст. У цей час було підготовлено і видано 24 словники. Через політичний терор значна частина напрацювань так і залишилася неопублікованою. Л. В. Туровська також охарактеризувала сучасні напрями українського словникарства та представила доробок Інституту української мови НАН України.

«Бібліотекознавство у системі наук ноокомунікологічного циклу: термінологічний аспект» – тема виступу професора кафедри документальних комунікацій і бібліотечної справи Рівненського державного гуманітарного університету, доктора історичних наук **Г. М. Швецової-Водки**. У доповіді обгрунтовано появу нового терміна – «ноокомунікологія», що належить до комплексу наук про соціальні інформаційні комунікації. Відповідно, бібліотекознавство вона запропонувала віднести до системи наук ноокомунікологічного циклу й визначати як ноокомунікологічну дисципліну, що вивчає процеси організації бібліотечної справи.

Про сучасні тенденції розвитку бібліотечно-інформаційної термінології на прикладі нового міжнародного стандарту каталогізації «Resource Description and Access» (RDA) та моделі даних бібліографічного опису – Bibframe поінформувала провідний науковий співробітник НБУВ, доктор історичних наук **Н. В. Стрішенець**. Зокрема, вона звернула увагу на відсутність у цьому стандарті часто вживаного у вітчизняній літературі терміна «документ». Про Бібліотечну еталонну модель (Library Reference Model) ІФЛА, безпосередньо пов'язану з RDA, про особливості її перекладу українською мовою і розміщення цього перекладу на сайті ІФЛА розповіла головний бібліотекар Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» **І. М. Баньковська**.

Інтерес учасників конференції викликав виступ завідувачки відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **І. Г. Лобановської**, присвячений створенню словника предметних рубрик і авторитетного файлу «Предметні заголовки» у бібліотеці. Було презентовано робочий варіант е-посібника, який складається з двох частин: перша – методичні підходи до створення предметних рубрик, друга – словник предметних заголовків, який постійно поповнюється. Доповідка окремо зупинилася на труднощах, які виникають у процесі роботи. Це і недостатня кількість українських словників, і зміни у фаховій термінології освітянської галузі, і використання нового правопису.

Порушеної теми торкнулася у своєму виступі і **О. С. Лев-**

ченко, фахівець відділу наукової індексації літератури Національної наукової медичної бібліотеки України. Її виступ стосувався створення україномовної версії американського тезауруса медичної термінології (MeSH), особливостей, труднощів перекладу медичної термінології.

Нинішню діяльність та перспективи розвитку Термінологічного центру при Державній науково-технічній бібліотеці України розкрив його керівник – кандидат фізико-математичних наук **М. О. Вакуленко**. Він підкреслив, що Центр зосереджуватиметься на термінологічній експертизі, рецензуванні галузевих словників із залученням провідних фахівців, проведення семінарів, консультуванні тощо.

Про підготовку Української бібліотечної енциклопедії (УБЕ) та проблеми, що виникають з фаховою термінологією у процесі роботи над виданням, повідомила головний бібліотекар Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого **Л. А. Поперечна**. Вона зацентрувала увагу на труднощах, з якими стикаються редактори фахової енциклопедії. Особливо ускладнює роботу відсутність сучасного вітчизняного тлумачного словника бібліотечних термінів.

У виступі завідувачки відділу Книжкової палати України ім. Івана Федорова **В. М. Муравйової** йшлося про відображення бібліотечно-інформаційної термінології в Універсальній десятковій класифікації (УДК). Вона ознайомила присутніх зі структурою розділів УДК, присвячених бібліотечно-інформаційній діяльності, розкрила особливості їх перекладу.

Технічні словники були в центрі уваги наукового співробітника Інституту української мови НАН України, кандидата філологічних наук **Л. А. Халіновської**. Доповідка ознайомила учасників секційного засідання з історією українського технічного словникарства (у 1921–1933 рр. було видано близько 40 українських технічних словників), здобутками сучасної української термінографії.

Виступ головного бібліотекаря НБУВ **О. В. Полякової** стосувався термінології збереження бібліотечних фондів, зокрема, обсягу та змісту термінів «збереження» і «зберігання». Проблемні питання сучасної української бібліотечно-інформаційної термінології порушила провідний науковий співробітник НБУВ, кандидат історичних наук **Г. І. Солоїденко**. Вона підкреслила, що в Україні у жодній з національних бібліотек не створено структурного підрозділу з розроблення бібліотечної термінології, а більшість сучасних галузевих словників готуються на аматорському рівні. На переконання дослідниці, термінологічні словники повинні створюватися бібліотечними фахівцями спільно з мовознавцями; лише системна робота й професійні авторські колективи є запорукою успішної роботи.

В обговоренні порушених доповідачами питань активну участь взяв термінознавець **Р. В. Воронезький**.

Присутні науковці, бібліотекарі-практики під час дискусій торкалися цілої низки актуальних питань сучасної термінології бібліотечно-інформаційної галузі. Учасники секції наголошували на необхідності активізації роботи з бібліотечно-інформаційною термінологією, насамперед з англійськими запозиченнями, пропонували створити в НБУВ групу з підготовки тлумачного словника бібліотечно-інформаційних термінів, започаткувати на базі НБУВ щорічні семінари з обговорення питань професійної термінології, поставити перед Президією НАН України питання про відновлення роботи Термінологічного комітету у складі НАН України.

Надія Стрішенець,

доктор історичних наук,

провідний науковий співробітник НБУВ

Олена Сокур,

молодший науковий співробітник НБУВ